

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУЦІЙ У РЕАГУВАННІ НА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ З УРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Клименко Анастасія Сергіївна

*доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій,
Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
м. Одеса, Україна*

Клименко Олександр Сергійович

*доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Визначення механізму взаємодії інституцій у реагуванні на безпекові виклики з урахуванням потреб різних груп населення є надзвичайно важливим в умовах сучасних глобальних загроз, таких як війни, пандемії, техногенні катастрофи та природні катаклізми. У такі періоди надзвичайно важливо забезпечити не лише безпеку всіх громадян, але й врахувати особливі потреби окремих соціальних груп, таких як жінки, діти, люди з інвалідністю, представники етнічних меншин та інші вразливі категорії населення. Визначенні групи можуть зазнавати різного роду дискримінації та насильства під час кризових ситуацій, тому система реагування повинна бути чутливою до їх специфічних потреб [2]. Неврахування цих аспектів може призвести до поглиблення гендерної нерівності, соціальної маргіналізації та збільшення рівня насильства в суспільстві. З огляду на це, важливою є розробка та впровадження механізмів, які забезпечують не лише ефективну боротьбу з безпековими викликами, але й збереження прав людини та соціальної справедливості. Створення такої системи сприятиме більш ефективному реагуванню на кризи, захисту прав вразливих груп та зменшенню негативних наслідків для суспільства.

В Україні цей механізм побудований на основі Стратегічної цілі 2 Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1544-р. Відповідно до цього документа, важливим напрямом

є створення гендерно чутливої системи ідентифікації безпекових викликів, запобігання таким викликам і реагування на них з урахуванням потреб різних груп населення, зокрема жінок, дітей, людей з інвалідністю, етнічних меншин та інших вразливих категорій [1]. Для забезпечення ефективного реагування на безпекові виклики, важливо враховувати специфіку потреб кожної групи населення і належним чином організувати співпрацю між усіма інституціями.

Одним із перших етапів механізму є ідентифікація безпекових викликів, що включає в себе виявлення та оцінку ризиків для різних груп населення. В умовах війни, техногенних катастроф чи пандемій, де можуть виникати загрози для життя та здоров'я громадян, особливо важливо розуміти, які групи найбільш уразливі до насильства, дискримінації чи інших форм експлуатації [2]. Наприклад, жінки під час війни можуть зазнавати сексуального насильства, а діти – бути підвищеною мішенню для вербування в збройні формування. Люди з інвалідністю можуть мати обмежений доступ до допомоги, а представники етнічних меншин – зіткнутися з расовою дискримінацією або маргіналізацією під час кризових ситуацій.

Наступним кроком є запобігання безпековим викликам, що передбачає розробку і впровадження заходів для мінімізації ризиків. Серед таких заходів активні інформаційні кампанії, які інформують населення про потенційні загрози, а також тренінги для представників державних органів і громадських організацій щодо гендерної чутливості та безпеки в умовах кризових ситуацій. Одним із важливих напрямків є розвиток інфраструктури для підтримки постраждалих груп, зокрема створення кризових центрів, притулків та медичних установ, які надають допомогу жертвам насильства.

Реагування на безпекові виклики передбачає створення ефективної системи для надання термінової допомоги та захисту постраждалих. А саме забезпечення доступу до медичних послуг, психологічної підтримки, юридичної допомоги та інших видів соціальної підтримки для осіб, які стали жертвами насильства або інших форм зловживання [3]. Важливим елементом є координація дій між органами публічної влади, громадськими організаціями, міжнародними установами та іншими стейкхолдерами, що дозволяє надавати всебічну підтримку постраждалим у найкоротші терміни.

Механізм взаємодії інституцій у таких ситуаціях включає в себе чітко визначену роль кожної інституції. Органи публічної влади мають координувати свої дії, забезпечуючи правову та соціальну підтримку, в той час як громадські організації можуть займатися наданням гуманітарної допомоги, психологічною підтримкою та захистом прав людини [4]. Міжнародні організації також відіграють важливу роль,

забезпечуючи ресурсну та технічну підтримку, а також надаючи експертні знання та досвід у сфері гендерної рівності та реагування на кризові ситуації.

Для ефективного реагування на безпекові виклики необхідно створювати спеціалізовані інструменти, зокрема мобільні бригади для надання допомоги в зонах ведення бойових дій, кризові лінії для жертв насильства, системи для збору та аналізу гендерно чутливих даних, а також платформи для обміну інформацією між різними інституціями. Важливо, щоб ці інструменти враховували специфічні потреби різних соціальних груп, що дозволяє забезпечити рівність та справедливість у наданні допомоги.

Важливою складовою успішного реагування є підготовка і навчання персоналу, зокрема правоохоронців, медичних працівників, державних службовців та фахівців із соціальної роботи. Це дасть змогу підвищити їхню здатність працювати в умовах криз, враховуючи гендерні та соціальні особливості, а також правильно реагувати на випадки насильства або дискримінації.

Таким чином, механізм взаємодії інституцій у реагуванні на безпекові виклики з урахуванням потреб різних груп населення, реалізований через гендерно чутливу систему, є важливим інструментом для забезпечення прав людини, рівності та безпеки в умовах кризових ситуацій. Впровадження таких механізмів допомагає зменшити негативний вплив безпекових викликів на вразливі групи та забезпечити їх ефективну підтримку.

Література:

1. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України; План, Перелік, Форма типового документа, Звіт, Заходи від 28.10.2020 № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

2. Прокоф'єва, Л. В. Гендерно-зумовлене насильство: соціальні чинники та шляхи подолання. *Забезпечення психологічної допомоги в секторі безпеки та оборони України* : зб. тез II Всеукр. міжвід. психол. форуму (м. Київ, 30 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 173–175.

3. Протидія домашньому та гендерно зумовленому насильству й добробут громад : метод. посіб. /за заг. ред. Кочемировська О.О. К. : ФОП Клименко, 2020. 64–73 с.

4. Прус І. М. Пандемія COVID19 та домашнє і гендерно зумовлене насильство. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1. С. 106–113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2022_1_15